

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра логопедії і спеціальних методик

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
логопедії і спеціальних методик
протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.
Завідувач кафедри
Олексій ГАВРИЛОВ

СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ: ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ МОВИ

ПП 08.02

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Викладач (викладачі)	Левицький Вадим Едуардович
Контактний телефон	0384976368
E-mail	kaflogoped@ukr.net , kaflogoped@kpnu.edu.ua
Профайл викладача	https://logo.kpnu.edu.ua/sklad-kafedry/
Назва освітньої програми	Спеціальна освіта (Логопедія).
Ступінь вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	016.01 Спеціальна освіта
Статус дисципліни	Дисципліна професійної підготовки
Сторінка курсу в MOODLE	

ПРЕРЕКВІЗИТИ І КОРЕКВІЗИТИ КУРСУ

Міждисциплінарні зв'язки

«Логопедія», «Логопедагогіка з історією та соціально-правовим супроводом логопедії», «Спеціальна методика навчання дітей з порушеннями мовлення розвитку мовлення», «Спеціальна методика навчання дітей з порушеннями мовлення математики», «Загальна, вікова та педагогічна логопсихологія», «Педагогіка інклюзивної освіти».

Мова викладання	українська
Обсяг дисципліни	

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	2022-2023	2022-2023
Семестр вивчення	4	3-4
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальний обсяг годин	120 год.	120 год.
Кількість годин навчальних занять	48 год.	16 год.
Лекційні заняття	18 год.	6 год.
Практичні заняття	16 год.	6 год.
Семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	14 год.	4 год.
Самостійна та індивідуальна робота	72 год.	104 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен	екзамен

Анотація курсу. Курс висвітлює процес навчання української мови і читання учнів порушеннями мовленнєвого розвитку, закономірності засвоєння різних аспектів мови як системи, педагогічний інструментарій формування вчителем-логопедом знань, вмінь та навичок (компетентностей) в дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку з української мови та читання.

Консультації з навчальної дисципліни *Онлайн-консультації або очні консультації (згідно графіка)*

Мета і завдання курсу

Мета: теоретично і практично підготувати здобувачів майбутніх бакалаврів спеціальної освіти до професійної діяльності вчителя-логопеда з викладання української мови і читання дітям з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Завдання:

- 1) сформулювати у здобувачів національно-свідоме ставлення до української мови як рідної та державної;
- 2) озброїти знаннями у сфері спеціальної методики викладання української мови, на основі яких здобувачі могли би досягти свідомого і міцного засвоєння учнями програмного матеріалу української мови та читання, ефективно організувати навчальну діяльність учнів;
- 3) забезпечити підготовку на рівні сучасних вимог навчально-виховних та корекційно-розвивальних завдань;
- 4) сформулювати у здобувачів відповідні загальні та фахові компетентності;
- 5) розвинути навички професійного спілкування;
- 6) удосконалити вміння здобувачів, самостійно працювати з науково-методичною літературою та інтернет ресурсами;
- 7) стимулювати науково-методичну творчість, прагнення до вдосконалювати навчально-виховний корекційно-розвивальний процес, творче ставлення до виконання професійних обов'язків.

ФОРМАТ КУРСУ

Форми та види проведення навчальних занять
Методи та форми контролю

лекційні, практичні, лабораторні заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота.

Методи контролю: опитування на практичних і лабораторних заняттях, участь в обговореннях, аналіз конспектів уроків, письмових робіт.

Форми контролю: розробка конспектів уроків, виховних заходів, індивідуальних або групових проєктів.

Необхідне технічне та програмне забезпечення, обладнання

Телевізор, ноутбук

Індивідуальні завдання

Вивчення спеціальної літератури з предмету, написання конспектів уроків та виховних заходів, розробка дидактичних ігор, прикладів реалізації індивідуального та диференційованого підходу на уроках з рідної мови і читання до дітей з різними порушеннями мовленнєвого розвитку.

Інтегральна компетентність (ІК)
Загальні компетентності (ЗК)
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

ІК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі, практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів логопедії і характеризується комплексністю невизначеністю умов.

Зк 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Зк 9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Ск 2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури особливостей порушення мовленнєвого розвитку, актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовленнєвого розвитку, доцільно обираючи методичне та інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексні логопедичний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їх соціальної інтеграції.

СХЕМА КУРСУ

Денна форма

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин разом	Кількість годин у тому числі
-------------------------------	--------------------------	---------------------------------

	лекційні заняття	практичні заняття	семіна рські заняття	лабора торні заняття	самост ійна робота	індивідуал а робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні та практичні питання методики вивчення української мови.						
Тема 1. Завдання і зміст навчання української мови дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. Принципи і методи навчання української мови. Корекційна спрямованість навчання з української мови і читання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.	2	2	-	8		
Тема 2. Урок, як основна форма організації навчання української мови і читання.	2	-	2	12		
Тема 3. Підготовка до навчання грамоти дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. Методика навчання грамоти.	2	2	2	5		
Тема 4. Методика каліграфії.	2	2	-	5		
Тема 5. Методика читання творів різних жанрів. Методика формування якостей читання. Методика позакласного читання	2	2	2	10		
Тема 6. Вивчення будови слова та словотвору з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку.	2	2	-	6		
Тема 7. Методика вивчення орфографії з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку.	2	2	2	6		
Тема 8. Методика вивчення лексики з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку.	1	-	2	6		
Тема 9. Методика вивчення пунктуації з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку.	1	2	2	6		
Тема 10. Методика збагачення словника дітей та розвитку звязного мовлення.	2	2	2	8		
Разом годин	120	18	16	14	72	

Заочна форма

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	разом			у тому числі		
	лекційні заняття	практичні заняття	семіна рські заняття	лабора торні заняття	самост ійна робота	індивідуал а робота

Змістовий модуль 1. Теоретичні та практичні питання методики вивчення української мови.						
Тема 1. Завдання навчання української мови дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. Принципи і методи навчання української мови. Корекційна спрямованість навчання з української мови і читання дітей	-	-	-	10		

з порушеннями мовленнєвого розвитку.					
Тема 2. Урок, як основна форма організації навчання української мови.	-	2	-	8	
Тема 3. Підготовка до навчання грамоти дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. Методика навчання грамоти.	1	2	-	10	
Тема 4. Методика каліграфії.	1	-	2	12	
Тема 5. Методика читання творів різних жанрів. Методика формування якостей читання. Методика позакласного читання	2	-	-	20	
Тема 6. Вивчення будови слова та словотвору з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку.	1	-	-	10	
Тема 7. Методика вивчення орфографії з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку.	1	2	-	8	
Тема 8. Методика вивчення лексики з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку.	-	-	-	6	
Тема 9. Методика вивчення пунктуації з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку.	-	-	-	6	
Тема 10. Методика збагачення словника дітей та розвитку зв'язного мовлення.	-	-	2	14	
Разом годин	120	6	6	4	104

Результати навчання

РН 1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН 2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації різних джерел для розв'язання конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН 5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації логопедичного супроводу в різних типах закладів.

РН 6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку з врахуванням вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН 11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

РН 14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

ПОЛІТИКА КУРСУ				
1. Необхідність дотримання обов'язкових принципів академічної доброчесності, визначених	Кодексом	академічної	доброчесності	в КІНУ

https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV/view та Положенням про дотримання академічної доброчесності https://drive.google.com/file/d/1nVC6hDHeT4WxNS5c45xybMiWBEVDbGpb/view	
2. Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов'язковою складовою організації освітнього процесу. Про неможливість відвідування занять з поважних причин мають завчасно повідомляти викладача (-ів). Деталі за покликанням: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view	
3. Підтримується креативна ініціатива здобувача (-ів) вищої освіти.	
СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ	
Форми оцінювання	Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю. Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача, а також індивідуального завдання (виконання та захист тематичної роботи). Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі. https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view https://drive.google.com/file/d/0B41W4J1QFZAoLXVNNzg2bFJTRng2ZVFjdA0dEVlYmFiQXY4/view?resourcekey=0-CxWUU4B0hXDwe08FZrfoQ

Таблиця 1.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
			екзаменаційна	залікова
90-100	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F			

Перелік орієнтовних питань до підсумкового контролю	1. Урок – основна форма навчання української мови. Завдання, методи та засоби, що використовуються на ньому. Особливості проведення з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку. 2. Розробити вправи на закріплення теми «Часи дієслів». 3. Розкрийте види роботи з текстом на уроці читання. 4. Наведіть приклади вправ на розвиток свідомості читання. 5. Розкрийте методику роботи з творами різних жанрів на уроках читання. 6. Висвітлити і пояснити використання вправ на звуковий синтез у букварний період. 7. Розкрийте методику вивчення пунктуації з дітьми
--	---

	молодшого шкільного віку. 8. Проілюструйте специфіку реалізації міжпредметних зв'язків української мови з іншими предметами, та спеціальної методики української мови з іншими предметами ЗВО. 9. Розкрийте методику проведення списування як орфографічного завдання. 10. Складіть конспект основної частини уроку на подачу нових знань на тему: «Типи речень за метою висловлювання». 11. Розкрийте методику проведення букварного періоду з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку. 12. Складіть конспект основної частини уроку на закріплення знань на тему: «Будова слова. Корінь». 13. Розкрийте структуру та типи уроків з української мови, а також особливості проведення з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку. 14. Складіть конспект основної частини уроку на подачу нових знань на тему: «Будова слова. Префікс». 15. Розкрийте види пояснення лексичного значення слова. 16. Скласти конспект основної частини уроку на тему "Велика буква в іменах, по батькові, прізвищах людей і кличках тварин". 17. Спеціальна методика української мови, як навчальна дисципліна. Роль української мови як предмета у школі. 18. Назвати приклади реалізації індивідуального та диференційованого підходу на уроках з української мови з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку. 19. Опишіть послідовність підготовки вчителя до викладання курсу «Українська мова». 20. Навести приклади домашнього завдання та засобів його перевірки на уроках з української мови. 21. Опишіть типові помилки при проведенні уроків з рідної мови і читання. 22. Навести приклади вправ на розвиток зв'язного мовлення учнів з порушеннями мовленнєвого розвитку. 23. Висвітлити сутність вивчення лексики в молодших класах. 24. Написати основну частину конспекту уроку на тему "Підмет і присудок – головні члени речення". 25. Розкрийте корекційне спрямування уроків з української мови для дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. 26. Написати основну частину конспекту уроку на тему "Наголос". 27. Опишіть види орфографічних правил. 28. Написати основну частину конспекту уроку на тему "Слова, що означають назву предмета". 29. Опишіть труднощі при проведенні добукварного періоду.
--	---

	30. Написати основну частину конспекту уроку на тему "Слова, що означають ознаку предмета". 31. Розкрийте зв'язок української мови з іншими навчальними предметами у закладі загальної середньої освіти. 32. Скласти основну частину конспекту уроку на тему «Слова, що означають дію предмета». 33. Розкрийте методику вивчення орфографії. 34. Скласти конспект основної частини уроку на тему «Вивчення звуку [а] та букви А, а.». 35. Труднощі формування каліграфічних вмінь. Основні методи навчання каліграфічному письму. 36. Скласти конспект основної частини уроку на тему «Іменники – назви істот та неістот». 37. Розкрийте призначення та методику проведення уроків позакласного читання. 38. Скласти конспект уроку (основну частину) на тему "Іменники – власні та загальні назви". 39. Розкрийте методику вивчення іменника в молодших класах. 40. Скласти конспект основної частини уроку на тему "Однина і множина іменників". 41. Розкрийте методику вивчення прикметника в молодших класах. 42. Скласти конспект основної частини уроку на тему "Рід іменників". 43. Опишіть труднощі при вивченні розділу «Будова слова». 44. Складіть конспект основної частини уроку на формування нових знань на тему: "Часи дієслів. Минулий час". 45. Опишіть види наочності які можливо використати на уроці української мови в молодших класах. 46. Складіть конспект основної частини уроку на тему "Правопис префіксів з, с". 47. Розкрийте типові помилки при проведенні уроків з мови і читання. 48. Розробити вправи з розвитку пунктуаційних вмінь та навичок на уроці української мови в молодших класах. 49. Розкрийте методику проведення різних типів диктантів з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку. 50. Напишіть основну частину конспекту уроку на формування нових знань на тему: "Типи речень за метою висловлювання". 51. Розкрийте значення і завдання роботи з вивчення морфемної будови слова.
--	--

	52. Наведіть приклади вправ на розвиток правильності читання. 53. Розкрийте виховне, розвиваюче та корекційне значення уроків читання в молодших класах. 54. Наведіть приклади вправ на розвиток виразності читання. 55. Розкрийте методику проведення букварного періоду з дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку. 56. Наведіть приклади вправ на розвиток швидкості читання. 57. Розкрийте методику вивчення орфографії дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку. 58. Складіть основну частину конспекту уроку на подачу нових знань на тему "Речення". 59. Спеціальна методика української мови, як навчальна дисципліна. Предмет та завдання. 60. Висвітлити і пояснити використання вправ на звуковий аналіз у букварний період.
--	--

Рекомендована література (основна, допоміжна, інтернет-ресурси)	Основна: 1. Коваль Г. П., Деркач Н. І., Наумчук М. М. Методика викладання української мови : навчальний посібник для студентів педінститутів, гуманітарних університетів, педагогічних коледжів. Тернопіль : Астон, 2008. 287 с. 2. Коваль Г. П., Іванова Л. І., Суржук Т. Б. Методика читання : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2009. 280 с. 3. Матвеева М. П., Миронова С. П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами мовленнєвого розвитку : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний педагогічний університет, 2005. 164 с. 4. Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників). Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Спеціальність : Корекційна освіта (логопедія). Київ : Видавничий дім «Слово», 2010. 288 с. 5. Методика навчання учнів 1-4 класів спеціальної школи : навчальний посібник / за ред. О. В. Гаврилова. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друк-Сервіс», 2011. 312 с. 6. Прикладна корекційна психопедагогіка: Олігофренопедагогіка. Навчальний посібник / за ред. О. В. Гаврилова, В. О. Липи. Кам'янець- Подільський : ТОВ «Друк-Сервіс», 2014. 592 с. 7. Трофименко Л. І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей дошкільного віку із ЗНМ: програмно-методичний комплекс / за ред. Є. Ф. Соботович. Київ : «Актуальна освіта», 2007. 120 с. 8. Чередніченко Н. В. Початковий курс навчання української мови молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення (ТПМ). Навчально-методичний посібник (курс лекцій). Київ : Видавничий дім «Слово», 2012. 208 с.
	Допоміжна: 1. Дороз В. Ф. Методика викладання української мови у вищій школі. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 176 с. 2. Логопедія: підручник / за ред. М. К. Шеремет. Вид. 3-тє, перер. та доповн. Київ : Видавничий дім «Слово», 2015. 776 с.
	Інтернет-ресурси: http://pidruchnyk.com.ua (Шкільні підручники України) http://ukr-mova.in.ua/ (Мова – ДНК нації) http://www.mova.info/ (Лінгвістичний портал)